

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่าง

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา¹

(ฉบับที่.....) พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้พนักงานอัยการเข้ารับผิดชอบการสอบสวนมากยิ่งขึ้น

เหตุผล

โดยที่ในการดำเนินคดีอาญาตามระบบกล่าวหา การดำเนินคดีอาญาชั้นสอบสวนฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวที่แบ่งแยกไม่ได้ และผู้รับผิดชอบ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการสอบสวนฟ้องร้องคือพนักงานอัยการ แต่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันกำหนดให้ขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนเป็นอิสระจากขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนเป็นอิสระจากขั้นตอนการดำเนินคดีของพนักงานอัยการอย่างมากนั้น ทำให้พนักงานอัยการไม่อาจรับผิดชอบในการดำเนินคดีอาญาสมด้วยระบบการดำเนินคดีระบบกล่าวหาและพนักงานอัยการไม่อาจเข้าคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงสมควรให้พนักงานอัยการได้มีบทบาทในชั้นสอบสวนมากยิ่งขึ้น

¹ คณิต ฐ นคร, ภูมิธรรมและบทบาทของพนักงานอัยการ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2551), น. 161-168.

ร่าง

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(ฉบับที่.....) พ.ศ.

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่....) พ.ศ.

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๓๐ ภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตรา ๑๒๑ และมาตรา ๑๒๒ พนักงานสอบสวน มีหน้าที่ต้องสอบสวนคดีอาญา”

(เหตุผลในตารางเปรียบเทียบ : ลักษณะ ๒ หมวด ๑ ควรเริ่มด้วยบทบัญญัติวางหลักการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวน และบทบัญญัตินี้เป็นการวางหลักดำเนินคดีตามกฎหมายสำหรับพนักงานสอบสวนเพื่อป้องกันการละเว้นไม่จัดการดำเนินคดี แม้ถึงว่าตามกฎหมายปัจจุบันพนักงานสอบสวนต้องดำเนินคดีตามหลักดำเนินคดีตามกฎหมายอยู่แล้วก็ตาม แต่เพื่อเป็นกานเน้นถึงหน้าที่ดังกล่าวควรจะได้บัญญัติเสียให้ชัดเจนเลยทีเดียว)

“มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๓๐ ทวิ มาตรา ๑๓๐ ตี และมาตรา ๑๓๐
 จัตวา แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๓๐ ทวิ ก่อนเริ่มทำการสอบสวนและตลอดเวลาทำการสอบสวนพนักงานสอบสวนต้องตรวจสอบสิทธินำคดีอาญามาฟ้องและเหตุที่ให้อำนาจดำเนินคดีได้ ถ้าพนักงานสอบสวนเห็นว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป หรือไม่มีเหตุให้อำนาจดำเนินคดีได้ ให้พนักงานสอบสวนแจ้งเป็นหนังสือให้พนักงานอัยการทราบ และถ้าได้เริ่มทำการสอบสวนไปบ้างแล้ว ก็ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนนั้นไปให้พนักงานอัยการด้วย ส่วนตัวผู้ต้องหาให้พนักงาน

สอบสวนมีอำนาจปล่อย หรือปล่อยชั่วคราว ถ้าผู้ต้องหาถูกขังอยู่ให้ขอเองหรือขอให้พนักงานอัยการขอต่อศาลให้ปล่อย

มาตรา ๑๓๐ ตริ ให้เริ่มการสอบสวนโดยมิชักช้า จะทำการในที่ไหนใดเวลาใด แล้วแต่จะเห็นสมควรโดยผู้ต้องหาไม่จำต้องอยู่ด้วย

มาตรา ๑๓๐ จัตวา เมื่อพนักงานสอบสวนเห็นว่าการกระทำที่กล่าวหาเป็นความผิดและได้เริ่มทำการสอบสวนแล้ว ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวนบันทึกแจ้งข้อเท็จจริงที่กล่าวหาเพียงพอแก่การที่พนักงานอัยการจะวินิจฉัยได้ว่าการกระทำที่กล่าวหาที่เพียงพอแก่การที่พนักงานอัยการจะวินิจฉัยได้ว่าการกระทำที่กล่าวหาเป็นความผิดทางอาญาหรือไม่ แล้วส่งบันทึกนั้นไปให้พนักงานอัยการโยไม่ชักช้า”

(เหตุผลในตารางเปรียบเทียบ : (๑) มาตรา ๑๓๐ ทวิ บัญญัติขึ้นเพื่อเพราะการดำเนินคดีในเบื้องต้นต้องพิจารณาสิทธินำคดีอาญามาฟ้องหรือเงื่อนไขให้อำนาจดำเนินคดีก่อน ถ้าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปหรือคดีขาดเงื่อนไขให้อำนาจดำเนินคดีก่อน ถ้าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปหรือคดีขาดเงื่อนไขให้อำนาจดำเนินคดี พนักงานสอบสวนก็ย่อมไม่มีอำนาจดำเนินคดี และพนักงานอัยการก็ย่อมไม่มีอำนาจชี้ขาดเนื้อหาคดีและเพื่อจะได้เป็นหลักประกันเสรีภาพของบุคคลได้ด้วยโดยมีบทบัญญัติมาตรา ๑๔๐ ใหม่บัญญัติรองรับ

(๒) มาตรา ๑๓๐ ตริ คือบทบัญญัติของมาตรา ๑๓๐ ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

(๓) มาตรา ๑๓๐ จัตวา บัญญัติขึ้นเพื่อพนักงานอัยการได้มีส่วนในการประกันสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาได้อย่างเต็มที่โดยมีบทบัญญัติมาตรา ๑๔๐ ทวิ วรรคสาม และมาตรา ๑๔๓ บัญญัติรองรับ)

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๐ เมื่อพนักงานอัยการได้รับรายงานและสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนส่งมาตามมาตรา ๑๓๐ ทวิ และเห็นว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องในคดีนั้นระงับไปแล้วหรือไม่มีเหตุให้อำนาจดำเนินคดีได้ ให้พนักงานอัยการส่งระงับคดีแล้วแจ้งคำสั่งระงับคดีนั้นให้พนักงานสอบสวนเพื่อแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบ และถ้าผู้ต้องหาถูกควบคุมหรือขังอยู่ ก็ให้ปล่อยหรือขอให้ปล่อยผู้ต้องหานั้นไปทันที แต่ถ้าไม่เห็นพ้องด้วยก็ให้แจ้งพนักงานสอบสวนทราบ และส่งสำนวนการสอบสวนไปให้พนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการต่อไปตามอำนาจหน้าที่

(เหตุผลในตารางเปรียบเทียบ : มาตรา ๑๔๐ บัญญัติขึ้นเพื่อให้รับกับบทบัญญัติของมาตรา ๑๓๐ ทวิ และเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล)

มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๔๐ ทวิและมาตรา ๑๔๐ ตรี แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๔๐ ทวิ เมื่อพนักงานอัยการได้รับบันทึกแจ้งข้อเท็จจริงที่กล่าวหาในมาตรา ๑๓๐ จัดว่าและเห็นว่าการกระทำที่กล่าวหาอันนั้นเป็นความผิดทางอาญา ให้พนักงานอัยการแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบ

การรอแจ้งจากพนักงานอัยการตามวรรคหนึ่งไม่เป็นเหตุให้งดการสอบสวน

ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าการกระทำที่กล่าวหาจะไม่เป็นความผิดอาญา ให้พนักงานอัยการสั่งให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนมายังพนักงานอัยการ และในกรณีนี้ให้พนักงานสอบสวนงดการสอบสวนไว้ชั่วคราว

มาตรา ๑๔๐ ตรี เมื่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวน เห็นว่าการสอบสวนเสร็จแล้ว และไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อของดการสอบสวน

ถ้าพนักงานอัยการสั่งให้งดการสอบสวนหรือให้ทำการสอบสวนต่อไปให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามนั้น”

(เหตุผลในตารางเปรียบเทียบ : (๑) มาตรา ๑๔๐ ทวิ บัญญัติขึ้นเพื่อให้รับกับมาตรา ๑๓๐ จัดว่า และเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

(๒) มาตรา ๑๔๐ ตรี โดยหลักการเหมือนกับมาตรา ๑๔๐ ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน เพียงแต่มิได้แยกความผิดและพนักงานสอบสวนไม่ต้องทำความเห็นเท่านั้น เพราะเมื่อพนักงานอัยการต้องสั่งงดการสอบสวนในที่สุดแล้ว การแยกความผิดและมีความเห็นจึงไม่มีความจำเป็น)

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๑ ในกรณีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิด เมื่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวนเห็นว่าการสอบสวนเสร็จแล้ว ให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติดังนี้

(๑) ถ้าเรียกหรือจับตัวผู้ต้องหาไม่ได้ และยังไม่มีการสอบปากคำผู้ต้องหา ให้ส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ

(๒) ถ้าผู้ต้องหาถูกขังอยู่ ไม่ว่าจะถูกขังโดยศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนั้นหรือศาลอื่น ให้ส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ

(๓) ถ้าเรียกหรือจับตัวผู้ต้องหาได้แล้ว ให้ส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมตัวผู้ต้องหาดังกล่าวมาในวรรคหนึ่งอนุมาตรา (๓) นั้น ในกรุงเทพมหานครให้พนักงานอัยการมอบตัวผู้ต้องหาให้อยู่ในความควบคุมของพนักงานสอบสวน สำหรับในจังหวัดอื่นให้พนักงานอัยการมอบตัวผู้ต้องหาให้แก่พี่ศดีหรือผู้บัญชาการเรือนจำ แล้วแต่กรณี ควบคุมไว้ ณ เรือนจำ

ในกรณีที่เป็นความผิดซึ่งพนักงานสอบสวนเปรียบเทียบได้ และผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติตามการเปรียบเทียบนั้นแล้ว ให้บันทึกการเปรียบเทียบนั้นไว้แล้วส่งไปให้พนักงานอัยการพร้อมด้วยสำนวน”

(เหตุผลในตารางเปรียบเทียบ : หลักการของมาตรา ๑๔๑ ถึงหลักการของมาตรา ๑๔๑, ๑๔๒ และ ๑๔๓ วรรคหนึ่ง ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน กบฏกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.๒๔๗๗ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ.๒๔๗๘ นอกจากนี้ได้เพิ่มเรื่องการถูกขังในอำนาจศาลเพื่อขจัดปัญหาในทางปฏิบัติกล่าวคือ เมื่อผู้ต้องหาอยู่ในอำนาจศาลนั้นเองหรือศาลอื่นพนักงานอัยการย่อมยื่นฟ้องผู้ต้องหานั้นได้)

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๒ การสั่งคดีเป็นดุลพินิจของพนักงานอัยการ”

(เหตุผลในตารางเปรียบเทียบ : มาตรา ๑๔๒ นี้วางหลักดำเนินคดีตามดุลพินิจสำหรับพนักงานอัยการเพื่อความชัดเจน แม้ตามกฎหมายปัจจุบันพนักงานอัยการจะดำเนินคดีตามหลักดำเนินคดีตามดุลพินิจอยู่แล้วก็ตาม)

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญาซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๔๙๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๓ เมื่อพนักงานอัยการได้รับสำนวนการสอบสวนดังกล่าวในมาตรา ๑๔๐ ทวิ วรรคสาม และเห็นว่ากระทำความผิดที่กล่าวหาไม่เป็นความผิด ให้พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง แต่ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่ากระทำความผิดที่กล่าวหาเป็นความผิด ให้พนักงานอัยการแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบพร้อมทั้งคืนสำนวนไปให้พนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการต่อไปตามอำนาจหน้าที่”

(เหตุผลในตารางเปรียบเทียบ : มาตรา ๑๔๓ นี้บัญญัติขึ้นเพื่อให้รับกับมาตรา ๑๔๐ ทวิ วรรคสาม และเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล)

มาตรา ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๔๓ ทวิ และมาตรา ๑๔๓ ตรี แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๔๓ ทวิ เมื่อได้รับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนดังกล่าวในมาตรา ๑๔๑ ให้พนักงานอัยการมีอำนาจที่จะสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง แล้วแต่กรณี

ในคดีฆาตกรรม ซึ่งผู้ตายถูกเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ฆ่าตาย หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ อธิบดีกรมอัยการหรือผู้รักษาการแทนเท่านั้นมีอำนาจออกคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง

ในกรณีที่พนักงานอัยการสั่งฟ้อง ให้พนักงานอัยการฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ถ้ายังไม่ได้ตัวผู้ต้องหา ก็ให้จัดการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ได้ตัวผู้ต้องหา มาถ้าผู้ต้องหาอยู่ต่างประเทศ ให้พนักงานอัยการจัดการเพื่อขอให้ส่งตัวข้ามแดนมา

มาตรา ๑๔๓ ตริ ในการที่พนักงานอัยการจะสั่งตามมาตรา ๑๔๐ ถึงมาตรา ๑๔๐ ตริ มาตรา ๑๔๓ และมาตรา ๑๔๓ ทวิ ให้พนักงานอัยการมีอำนาจ

(๑) สั่งตามที่เห็นสมควรให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติม หรือส่งพยานคนใดมาให้ซักถามเพื่อสั่งต่อไป

(๒) ทำการสอบสวนเพิ่มเติมเองเมื่อเห็นสมควร และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๓๓ มาใช้บังคับแก่การดำเนินคดีของพนักงานอัยการด้วย

(๓) วินิจฉัยว่าควรปล่อยผู้ต้องหา ปล่อยชั่วคราว ควบคุมไว้ หรือขอให้ศาลชั่ง แล้วแต่กรณี และจัดกาหรือสั่งการให้เป็นไปตามนั้น”

(เหตุผลในตารางเปรียบเทียบ : (๑) มาตรา ๑๔๓ ทวิ บัญญัติขึ้นเพื่อให้รับกับมาตรา ๑๔๑ ใหม่ซึ่งในหลักการมีเนื้อหาทำนองเดียวกับกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ วรรคสองและวรรคสาม

(๒) มาตรา ๑๔๓ ตริ นี้ในหลักการเช่นเดียวกับมาตรา ๑๔๓ วรรคสอง ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน แต่ได้เพิ่มข้อความใน (๒) เพื่อให้พนักงานอัยการดำเนินการเองได้เมื่อเห็นสมควรให้สมกับความรับผิดชอบของพนักงานอัยการที่จะต้องดำเนินการฟ้องร้องผู้กระทำความผิด

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๕ ในกรณีที่มีคำสั่งฟ้อง และคำสั่งนั้นไม่ใช่ของอธิบดีกรมอัยการ ถ้าในกรุงเทพมหานครให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งไปเสน่ออธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ ถ้าจังหวัดอื่นให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งไปเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ทั้งนี้มิได้ตัดอำนาจพนักงานอัยการที่จะจัดการอย่างใดแก่ผู้ต้องหา ดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๓ ตริ

ในกรณีที่อธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ ใน กรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น แย่งคำสั่งของพนักงานอัยการให้ส่งสำนวน พร้อมความเห็นที่แย้งกันไปยังอธิบดีกรมอัยการเพื่อชี้ขาด แต่ถ้าคดีจะขาดอายุความหรือมีเหตุอย่างอื่นอันจำเป็นจะต้องรีบฟ้อง ก็ให้ฟ้องคดีนั้นไปตามความเห็นของอธิบดีกรมตำรวจรองอธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดไปก่อน

บทบัญญัติในมาตรานี้ให้นำมาบังคับในการที่พนักงานอัยการจะไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา หรือถอนฟ้อง ถอนอุทธรณ์ และถอนฎีกาโดยอนุโลม"

(เหตุผลในตารางเปรียบเทียบ : มาตรา ๑๔๕ นี้หลักการคงเดิมทุกอย่าง คงแก้ไขเฉพาะชื่อสถานที่ให้สอดคล้องกับชื่อสถานที่ที่แท้จริงในปัจจุบัน และแก้ถ้อยคำในวรรคสามให้ชัดเจนขึ้นเท่านั้น)

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี